

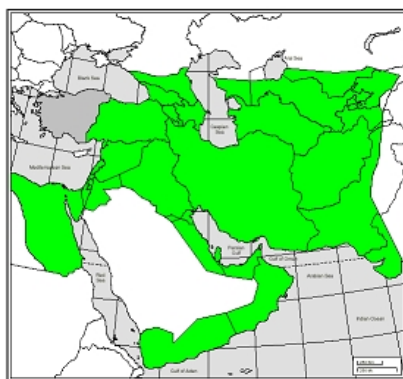

حکومت ساسانیان

بهرام دوم

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

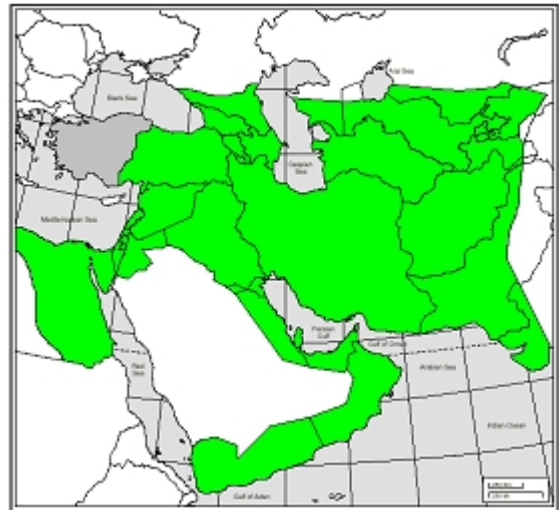
انتشار: ۳۱ فروردین ۱۳۹۱ / ۴۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

(بهرام دوم) از سال ۲۷۶ تا ۲۹۳ (میلادی)، (پادشاه ساسانی) بود. بعد از پدر خود، بهرام یکم، به عنوان (شاهنشاه ایران) پادشاهی کرد. نفوذ کرتیر و سختگیری‌های مذهبی دربارهٔ هویت واقعی (کرتیر) هنوز البته بعضی نکات تاریک هست. از جمله بعضی از محققان پنداشته‌اند وی را با (تنسر) (موبد معروف عصر اردشیر یکم و شاپور یکم) می‌توان تطبیق داد. اما این احتمال اشکال‌های متعددی دارد. کریستن سن، ایران‌شناس نامدار دانمارکی، دربارهٔ کرتیر می‌نویسد، راجع به کرتیر نمی‌توانم با قطعیت نظر بدهم که آیا لقبی محسوب می‌شده یا نام

پارسیان دژ / حکومت ساسانیان

(بهرام دوم) از سال ۲۷۶ تا ۲۹۳ (میلادی)، (پادشاه ساسانی) بود. بعد از پدر خود، بهرام یکم، به عنوان (شاهنشاه ایران) پادشاهی کرد.

نفوذ کرتیر و سختگیری‌های مذهبی

درباره هویت واقعی (کرتیر) هنوز البته بعضی نکات تاریک هست. از جمله بعضی از محققان پنداشته‌اند وی را با (تنسر) (موبد معروف عصر اردشیر یکم و شاپور یکم) می‌توان تطبیق داد.

اما این احتمال اشکال‌های متعددی دارد. کریستن سن، ایران‌شناس نامدار دانمارکی، درباره کرتیر می‌نویسد، راجع به کرتیر نمی‌توانم با قاطعیت نظر بدهم که آیا لقبی محسوب می‌شده یا نام صاحب‌منصب عالی‌مرتب‌ای بوده است. تسلط کرتیر در دوره او افزود و به جایی رسید که شاه وی را، عنوان نجات دهنده روحانی بهرام (بخت روان و رهران) لقب داد و دستش را به کلی، در قلع و قمع مخالفان آتشگاه و حتی در تعقیب پیروان ادیان دیگر گشاده کرد. به علاوه وی نه تنها نگهبان معبد آناهیتا در استخر گشت بلکه در زمره بزرگان کشور هم درآمد و رئیس دادگاه عالی مملکت گردید.

بهرام دوم با تسلیم به نفوذ کرتیر، حکومت ساسانی را به نوعی تئوکراسی خشن (تئوکراسی، نوعی اداره امور دولتی است که در آن حاکمیت سیاسی، در دست روحانیون است.) و تعصب آمیز تبدیل کرد. سلطنت بهرام بیش از شانزده سال طول کشید. برادر بهرام دوم، هرمزد سکانشاه توانست عناصر ناراضی سکائی، گیل، و کوشان را برای مخالفت با وی، با خویش یار کند. در هر حال پیروان مانی هم که خلیفه پیامبر آنها سی‌سینوس چندی بعد حدود سال ۲۸۶ میلادی، به امر بهرام دوم مصلوب گشت، به این نهضت سکانشاه، علاقه نشان دادند و این ناخرسندی‌ها سبب شد که بهرام در دفع مخالفان، بیشتر بر سیاست دینی تکیه کند. نرسی عموی پدر بهرام دوم، نیز که فرمانروای ارمنستان بود و از زمان بهرام یکم، داعیه سلطنت داشت، تدریجاً کسانی از نجبا را که از دار و دسته کرتیر و از سیاست بهرام دوم، ناراضی بودند، گرد خود جمع آورد.

حملة روم به ایران

این احوال سبب شد که در سال ۲۸۳ میلادی، امپراتور روم کاروس فرصت را برای حمله‌ای به بین‌النهرین ایران مناسب بیابد.

بهرام که درگیر منازعات داخلی بود، فرستاده‌ای نزد وی، فرستاد تا با وی درباب صلح مذاکره کند.

کاروس که سربازی آزموده اما امپراتوری کم تجربه بود، پنداشت که می‌تواند بهرام را وادارد، تا جریمه فتوحات جدش شاپور یکم را به بهای گرانی بپردازد، از این رو از قبول پیشنهاد صلح، امتناع ورزید و تهدید نمود که تمام ایران را مثل سر خویش که به کلی طاس و بیمو بود، از هر چه رستنی است، خالی خواهد کرد.

بهرام از عهده‌مقابله با او برنیامد و سپاه روم از فرات گذشت و سلوکیه و تیسفون را گرفت و خود را فاتح بزرگ پارت خواند. فاتح بزرگ پارت، اندکی بعد از تسلط بر تیسفون، پایتخت ساسانی، در نزدیک تختگاه ساسانی، به طور مرموزی هلاک شد.

مرگ او را به یک بیماری ناگهانی و همچنین صاعقه آسمانی، نسبت دادند و بیشتر محتمل است توطئه‌ای موجب هلاک او شده باشد. درهر حال قشون رومی این واقعه را علامت خشم خدا دانسته و شورش کرده و عقب نشینی را خواستار شدند.

بدین ترتیب با مرگ او جنگ خاتمه یافت اما با اینکه بهرام توانست چشم زخمی هم به سپاه او وارد کند، بین‌النهرین همچنان در دست روم باقی ماند. بهرام فرصت آنرا یافت تا عقب نشینی اجباری روم را به حساب پیروزی خویش بگذارد و در نقش رستم خاطره این پیروزی نابرده رنج را جاودان کند.

شورش نرسی

بهرام دوم در پایان سلطنت خود با شورش نرسی عموی پدرش مواجه گشت و وقتی نرسی به اتکاء عده‌ای از بزرگان که تحمل سختگیری‌های بهرام و کرتیر برایشان مشکل بود به نام خود سکه زد و ادعای شاهنشاهی خود را علنی نمود، بهرام دوم زندگی را بدرود گفته بود.

کرتیر پسر بهرام دوم بهرام سوم را به جای او بر تخت سلطنت نشاند اما این بهرام نتوانست سلطنت را برای خود نگهدارد و حتی فرصت نیافت، سکه‌هایی را که به مناسبت تاجگذاری خویش ضرب کرده بود، رواج بدهد.

نرسی مدعی بزرگ دیگر بعد از پسر او به سلطنت رسید.

سلف: بهرام یکم	شاهنشاه ساسانی ۲۷۶ - ۲۹۳ میلادی	جانشین: بهرام سوم
----------------	---------------------------------	-------------------

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «بهرام دوم»، پارسیان دژ، ۱۳۹۱.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<http://parsiandej.ir/articles/1024/pdf/بهرام-دوم.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵